

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

תוכן

- א. וכל מצות לא תעשה ... השוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשים שבתורה.....1
- ב. והני נשי הואיל ולא איתנהו בהשחתה.....2
- ג. ליתנהו בהקפה.....2
- ד. גילוח שיש בה השחתה הוי אומר זה תער.....2
- ה. זקן האשה והסרים שהעלו שער הרי הן בזקן לכל דבריהם ... לזומאת נגעים.....6
- ו. בל יקרחו נשים.....6
- ז. הגדידה שישנה במקום השער ושלא במקום שער.....7

דף לה.

א. וכל מצות לא תעשה ... השוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשים שבתורה

כבר התבאר לעיל דף כט. שכל מצות לא תעשה שבתורה אחד אנשים ואחד נשים חייבים חוץ מאיסור לאו הקפת הראש¹, וכן אין האשה באיסור לאו השחתת הזקן² וכן אין האשה באיסור לאו שנאמר לכהנים, שלא להטמא למת³, אלא מותרת להטמאות כשאר ישראלים⁴.

וכל מקום⁵ שהוא לוקה היא לוקה, וכל מקום שהוא אינו לוקה היא אינה לוקה שאין הפרש בין איש לאשה לעונשין זולתני בשפחה חרופה. שביאת שפחה זו משונה מכל ביאות אסורות שבתורה, שהרי היא לוקה שנאמר (ויקרא יט פסוק כ) בְּקִרְתָּ תִּהְיֶה כְּשָׂר חַיְבִי לְאוֹיֵן. והוא חייב קרבן אשם שנאמר (שם פסוק כא) וְהָבִיֵא אֶת אֲשָׁמוֹ.

דף לה:

¹ ל"ת מג בסה"מ

² ל"ת מד בסה"מ

³ ל"ת קסו בסה"מ

⁴ שו"ע יו"ד שענ סעי' ב

⁵ רמב"ם הלכות איסורי ביאה פ"ז הלכה ה ופרק ג הלכה יד

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

ב. והני נשי הואיל ולא איתנהו בהשחתה

אין האשה באיסור לאו השחתת הזקן⁶ שאשה שיש לה זקן מותרת להשחית זקנה בתער⁷, ואם השחיתה זקן האיש פטורה⁸. וי"א שאף על פי שמותרת להשחית זקנה, אסורה⁹ להשחית מדרבנן¹⁰ זקן האיש ואפילו הוא קטן¹¹.

וכן אין האשה באיסור לאו שנאמר לכהנים, שלא להטמא למת¹², אלא מותרת להטמאות כשאר ישראלים¹³.

ג. ליתנהו בהקפה

כבר התבאר לעיל דף כט. שאשה¹⁴ אינה במצות הקפה¹⁵, ומותרת להקיף אפילו בתער לעצמה או לחברתה, לפיכך האשה שגלחה פאת ראש האיש פטורה¹⁶. וי"א¹⁷ שאף על פי שמותרת להקיף פאת ראשה, אסורה מדרבנן¹⁸. להקיף פאת ראש האיש ואפילו הוא קטן¹⁹.

ד. גילוח שיש בה השחתה הוי אומר זה תער

כבר התבאר במסכת נזיר דף מ: שמהנאמר בפרשת קדושים (ויקרא יט פסוק כז) לא תקפו פאת ראשכם ולא תשחית את פאת זקנך הוזהרנו בזה להשחית הזקן ומהעביר שער הפאות – הצדעים.

⁶ ל"ת מד בסה"מ

⁷ רמב"ם עבודת כוכבים פי"ב הלכה ז וש"ע ונו"כ יו"ד קפא סעי' יב

⁸ ולמתירים לאשה להקיף לאיש מותר לה אף להשחית (ש"ך ס"ק ה)

⁹ ואפשר דאסורה משום לפני עור אבל דעת רע"א שם שאין בזה משום לפני עור

¹⁰ שם ה"ה ובהשגות הראב"ד שו"ע שם סעי' ו וסעי' יב

¹¹ ועיין ברע"א שם שמצדד שמותר לאשה להקיף קטן ומסיים שם וצ"ע

¹² ל"ת קסו בסה"מ

¹³ שו"ע יו"ד שענן סעי' ב

¹⁴ שו"ע ונו"כ יו"ד קפא ה, והכמת אדם כלל פט סעי' יז

¹⁵ ואין בזה משום לפני עור במה שמקיפה לאיש כיון שאם היא לא תקיף הוא יקיף לעצמו והיה עובר בבי' לאוין

דמקיף וניקף וע"י שהיא מגלחת אותו מפרישתו עכ"פ מאיסור מקיף (רע"א בשו"ע שם)

¹⁶ שנאמר לא תקיפו פאת ראשכם ולא תשחית פאת זקנך כל שישנו בכל תשחית ישנו בכל תקיף ואשה

שאינה בכל תשחית לפי שאין לה זקן אינה בכל תקיף, רמב"ם עבודת כוכבים פי"ב ה"ב

¹⁷ שם ה"ה שו"ע שם סעי' ו

¹⁸ השגת הראב"ד שם

¹⁹ ועיין ברע"א שם שמצדד שמותר לאשה להקיף קטן ומסיים שם וצ"ע

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

פאות הזקן הם ה', ולוקה על כל פאה ופאה ואם נטלן כולן כאחת לוקה חמש ורבו בהם הדעות²⁰, לפיכך ירא שמים²¹ יצא את כולם ולא יעביר תער על כל זקנו כלל. ואפילו על השפה העליונה²² או תחת הגרון.

אינו חייב על השחתת פאת הזקן עד שיגלחנו בתער, שנאמר ולא תשחית גילוח שיש בו השחתה וזהו תער, והמעבירו בתער עובר בחמשה לאוין שיש בו חמשה פאות, אבל במספרים מותר²³ ואפילו כעין תער²⁴. וי"א²⁵ שעכ"פ חייב להשאיר שיער כדי קריצת צפורן, ובלא זה הרי זו השחתה גם במספריים כעין תער, ולכן אין לגלח למשעי באופן שהבשר חלק לגמרי בלי חגירת ציפורן.

ומ"מ נזהרים²⁶ כשמסתפרין במספרים שיעשה היקף הגילוח בלהב העליון של המספריים ולא בתחתון, פן יעשה הכל עם חלק התחתון והוי כתער, אולם תחת הגרון אין לחוש בזה, הואיל ואינו עיקר מקום הפאות²⁷. וזה דוקא במספריים חדות אבל אם אינם חדות אין הלהב התחתון יכול לחתוך בלא סיוע דהלהב העליון וא"כ אין חשש של תער²⁸.

²⁰ יבואר במסכת מכות כ"ע"א ועיין בביאור הגר"א ס"ק יח שכתב דהרמ"א שאסר להעביר תער גם תחת הגרון לפי שדומה לתיקון הנשים

²¹ שו"ע יו"ד קפ"א סעי' יא וחכמ"א כלל פט סעי' יד

²² לדעת הרמב"ם שם ה"ח "השפה מותר לגלחו בתער והוא השיער שעל גב השפה העליונה וכן השיער המדולדל מן השפה התחתונה ואע"פ שהוא מותר לא נהגו ישראל להשחיתו אלא יגלחו קצתו עד שלא יעכב אכילה ושתייה" אבל לדעת ר"ח הנ"ל בשפם יש את אחת משתי הפאות וא"כ ראוי להחמיר מדינא וכמש"כ בט"ז ס"ק ג

²³ ודעת החינוך במצוה רנב שפטור אבל אסור מדרבנן במספריים כעין תער וכן דעת מרכבת המשנה שם
²⁴ ועיין בדרוכי תשובה שם ס"ק יח שהביא מאחרונים שעכ"פ ראוי להימנע מלגלח במספרים כעין תער משום חשד ומראית העין ויש בזה משום מדת חסידות

²⁵ שו"ת חלקת יעקב יו"ד סימן צ ולקרוץ בציפורן משמע אחיזה בציפורן אחד, פ"י כשמעביר ציפורנו על עיקר השער, נאחו ונסבך הצפורן בו, והשער נאחו בין ציפורן לבשר, והוא ממש כעין הרגשת פגיומת סכין ופגיומת מזכה, שכשחז"ל התירו לנו על ידי מספרים, לא נשמע מזה היתר אף כשאינו חוגרת בציפורן. נמצינו למידין, במגלח למשעי באופן שהבשר חלק לגמרי בלי חגירת ציפורן, יש חשש דזה בעצמו כבר מקרי השחתה לדעת רש"י וסייעתי' והם רוב הפוסקים, וכמו שביארנו.

²⁶ שם ושם סעי' י

²⁷ ובב"ח כתב שלא יגלח תחת הגרון לא בתער ולא במספריים כעין תער וכתב עליו הש"ך "ולי נראה דעת הרב עיקר כיון דכל הפוסקים כתבו סתמא דבמספרים מותר אם כן הא דתרומת הדשן חומרא היא והבו דלא לוסף עלה"

²⁸ תרומת הדשן סי' רצה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

וכל גילוח שיש בו השחתה אסור²⁹ ולא רק בתער, ולפיכך אסור לגלח גם באבן העשויה חידודים חידודים שע"י חידודו משחית השיער. וי"א³⁰ שבאבן אינו דרך גילוח ומותר.

דוקא גילוח שיש בו השחתה אסור, אבל השחתה בלא גילוח אינו בכלל האיסור, ולפיכך מותר לגלח בסם ששורף את השיער שאע"ג שהוא משחית את השיער, מ"מ אינו גילוח. אך אחר שמשח הסם אין לגררו בסכין או בשאר דבר חד, ואפילו אם אינו רוצה אלא להוריד שאריות המשיחה שיש לו על פניו, כיון שבקלות יכולים לבוא לגילוח שיש בו השחתה שע"י הגירור בכח יחתוך הסכין או הדבר חד את השער שנשאר, והוי כמו תער לכן יטלו קיסם של עץ או כלי עצם חלק לגרר בו שבזה אין חשש חיתוך שערות כלל או שיורידו שאריות המשיחה ביד³¹.

וי"א³² שאסור לגלח ע"י תלישת השיער בידיים וכ"ש שאסור להשחית ע"י מלקט ורהיטני³³ (פינצטה), וי"א³⁴ שאין בזה איסור כלל.

וכבר התבאר במסכת יבמות דף ה. שגם לגבי איסור לא תקפו פאת ראשכם שהזהירנו מהעביר שער הפאות – הצדעים³⁵, והם בסוף הראש הוא מקום חיבורו ללחי מימין ומשמאל שי"א שאינו חייב אלא בתער³⁶ או כל הדומה לו, שמשחית את השיער מעיקרו כגון אבן העשויה חידודים חידודים, שתופסים את השערות והותכים אותם וכל כיו"ב³⁷. ויש אוסרים אפילו במספרים כעין תער דהיינו שמגלח במספריים סמוך לבשר ואינו משייר

²⁹ נודע ביהודה תנינא יו"ד סי' פא וז"ל שם "ומאי הפרש יש אם חיתוך השערות הוא בתער של ברזל או בשל אבן סוף סוף חותך השער סמוך לעיקרן ובאורייתא לא נאמר תער של ברזל דוקא אלא כל שמגלח וחותר השערות סמוך לעיקרן לאפוקי מספרים גילוח שיש בו השחתה מקרי והוי מעשה תער ואסור מדאורייתא".

³⁰ שו"ת חיים שאל ח"א סי' נב

³¹ שם

³² שו"ת צמח צדק החדש יו"ד סי' צג אות ז

³³ Tweezers בלע"ז

³⁴ שו"ת חת"ס יו"ד סי' קלט ונודע ביהודה תנינא יו"ד סי' פא וחיים שאל וכן משמע דעת עוד הרבה אחרונים

³⁵ כלומר החלק הצידי של הראש מעל האוזניים, הרקה

³⁶ בחינוך מצוה רנב כתב בדעת הרמב"ם דס"ל דאין מקיף אלא בתער דזה רק לענין חיובא אבל איסורא איכא אף במספרים כעין תער אבל דעת הב"י דלפי הרמב"ם מותר לנמרי דס"ל דהגמ' הכא איירי אף בהקפת הראש כמבואר בב"י יו"ד קפא ועיין בשו"ת חיים שאל ח"ב סי' נב ועיין בדרכי תשובה סי' קפא ס"ק ב הביא מס' המרא והיי דף מה שהביא דברי הרימב"א דאע"ג ששורת הדין מותר במספרים אפי' כעין תער "מדת חסידות שלא לעשות כן לפני הרואים" ועי"ש שהביא מהרבה אחרונים שחלקו על הב"י וס"ל דאף לפי הרמב"ם פטור אבל אסור במספרים כעין תער

³⁷ שו"ת נודע ביהודה תנינא יו"ד סי' פא

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

כלום מן השערות³⁸. ויש לחוש לדבריהם כשיעור 3–4 מ"מ³⁹. וי"א שבעין תער הוא שלא הניח מהשער כדי לכוף ראשו לעיקרו (שהוא לערך 5 מילימטר⁴⁰), ואם הניח כשיעור זה הוא הנקרא שלא בעין תער ומותר⁴¹.

ולפיכך צריך ליזהר במכונות גילוח שלנו, שהם ודאי לכל הפחות מספרים בעין תער, ולדעת כמה פוסקים הם תער ממש, שאין לגלח אם יודע שיסאר שיעור של לכוף ראשו לעיקרו.

ובעונותינו הרבים מצוי שמעבירין הפאות, ובמיוחד ע"י מכונת תספורת עד סמוך לבשרם ממש ואין משיירין כלל, ויש בזה חשש דאורייתא והיה להם על כל פנים לשייר קצת מן הקצת, ולדעת החת"ס לשייר לפחות באורך 4 מ"מ, והוא מחמת שטועים לחשוב שפאת הראש הוא רק מה שאנו קורין פאה. ואינו כן כאשר נתבאר, והוא לאו גמור דאורייתא וראוי לכל איש ישראל להתחזק בזה⁴².

וי"א⁴³ שפאה זו שמניחים בצדעים לא נתנו בו חכמים שיעור, ושמענו מזקנינו⁴⁴ שאינו מניח פחות מארבעים שערות⁴⁵. וי"א⁴⁶ שיי בו שיעור לחיוב שאם תלש ב' שערות

³⁸ דעת הרא"ש דהגמ' לא איירי אלא בהשחתת הזקן אך הקפת הראש הוא גם ללא תער כמבור בב"י שן שו"ע שם סעי' ג' וחכמת אדם שם סעי' מז' וכן משמע בכיבור הלכה סי' רנא סעי' ב' ד"ה אפילו מספר וז"ל "ובעו"ה מצוי שמעבירין את הפאות עד סמוך לבשרן ממש ואין משיירין כלל ויש בזה חשש דאורייתא והיה להם לשייר עכ"פ קצת מן הקצת" וכן בסוף קונטרס מחנה ישראל פי"ג כתב דבעין תער היינו סמוך לבשר³⁹ ולענין קבלת תשובה במי שגילה במספרים בעין תער עיין שו"ת זרע יצחק יו"ד סי' יב שבו יש לסמוך על דעת הרמב"ם שאין עובר על הלאו במספרים בעין תער

⁴⁰ עיין בספר תגלחת מצוה דף קלד שכתב שהשיעור 3–4 מ"מ אבל בקונטרס פלגי שמן סי' ג' אות כו הביא מספר לשכנו תדרשו סעי' ו' שבחצי ס"מ ייצא מכלל ספק

⁴¹ שו"ת חתם סופר או"ח סי' קנד ועיין שו"ת הר צבי יו"ד סי' קמ"ג דן לגבי יהודי המגלה את פיאותיו של חברו בתער השמלי. שאדם זה עובר על איסור "לא תקיפו", למרות שגזירות השערות נעשית על ידי המכונה, מאחר שהוא מכונן את המכונה על ראש המתגלח ולמעשה "מנהיג" אותה בין התלמים, ועי"ש גבי גילוח פאות הזולת באמצעות סם בספר שינייה סם גילוח על פיאות חברו, שלדעת היעב"ץ (בשו"ת שאילת יעב"ץ חו"מ סוף סי' שז) שסבירא לגבי נתינת שאור שאינו נחשב למעשה וז"ל "שאפי' נתן בו שאור, מ"מ אינו מחמיץ מיד, והל' כסוף חמה לבוא סוף צנה לבוא", אין לייחס אליהם את הפעולות שהתחוללו בגינם והוא לא יתחייב מלקות על פעולה זו ועי"ש להילכתא

⁴² קונטרס תפארת האדם למרן החפ"ז חיים זצ"ל אות ג

⁴³ רמב"ם שם ה"ו

⁴⁴ דעת החת"ס יו"ד קלט שלרמב"ם כל שמשאיר ב' שערות אינו חייב מן התורה אבל קבלת החכמים היה להשאיר ארבעים משום מראית העין אבל התשב"ץ בשו"ת ח"ג סי' צג ס"ל לדעת הרמב"ם בעי' ארבעים מן התורה ואם גילה אפי' אחת והעמידם על ל"ט חייב מן התורה וכמש"כ במנחת חינוך מצוה רנא אות ה' ובשו"ת מלמד להועיל ח"ב יו"ד סי' סד אות יא

⁴⁵ ודלעת התשב"ץ שם בעינן שיהיו ארבעים מרובעות בשטח גרים (שהוא שטח שש שערות מרובעות) אבל בב"י כתב שהוא שיעור לרוחב הפאה ולא לכמות השערות עי"ש

⁴⁶ כך דעת הסמ"ג וכ"כ בכיבור הגר"א אות יד

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

ממקום הפאה חייב. וי"א⁴⁷ שאפילו בגילוח שערה אחת חייב, ולהלכה מחמירים⁴⁸ שכל רוחב מקום זה לא תגע בו יד.

ולכתחילה⁴⁹ מעיקר הדין ראוי להסתפר בפיאות הראש רק על גבי המסרק של ספרים, כדי שלא יגעו המספרים בבשר כלל⁵⁰ ואין צריך להאריך השערות יותר מכך, ונהגו בהרבה מדינות להאריך השערות ולגדל הפאות עד סוף האוזן, או עד הלחי התחתון, וקדוש יאמר לו⁵¹.

ואם צריך לגלח לרפואה, יגלח במספרים שהלהב התחתון שלהם הנוגע בבשר אינו חד⁵², שאז אינו מגלח סמוך ממש לבשר, ועדיף לעשות כן ע"י נכרי⁵³.

י"א⁵⁴ שאסור להקיף הראש ע"י תלישת השיער בידיים וכן ע"י משיחת סם וכ"ש שאסור להשחית ע"י מלקט ורהיטני⁵⁵ (פינצטה), וי"א⁵⁶ שאין בזה איסור הקפה.

ה. זמן האשה והסרים שהעלו שער הרי הן זקן לכל דבריהם ... לטומאת נגעים

נגעי הראש⁵⁷ והזקן הוא שיפול השיער שבהן מעיקרו וישאר מקום השיער פנוי וזה הוא הנקרא נתק, והאשה והסרים שהעלה זקנם שיער הרי זה מיטמא בנתקים.

ו. בל יקרחו נשים

⁴⁷ שו"ת מלמד להועיל ח"ב יו"ד סי' סד אות יא ועיין במהרי"ץ חיות נדה נב ע"ב על רש"י דה והאמורות

⁴⁸ שו"ע שם סעי'ט ודרכי תשובה שם ס"ק יב

⁴⁹ דרכי תשובה שם ס"ק מז

⁵⁰ ובכתב סופר בהגהה על התת"ס סוף יו"ד כתב שנהגו לגדל כל השערות באורך עד כדי לכוף ראשן לעיקרן ומ"מ בני ביתו ותלמידיו נהגו לגדל באורך עד סוף האוזן

⁵¹ ועי"ש ש"פ האר"י ז"ל אין לגדל מעבר ללחי התחתון עי"ש בטעמו ואכמ"ל

⁵² וזה לדעת החכמת אדם והמ"ב אבל לחת"ס דבעינן כדי לכוף ראשם וכו' א"כ זה לבד לא מהני אמנם לדעתו יכול לגלח בסם או בתלישה בכלי ועיין שו"ת מלמד להועיל ח"ב יו"ד סי' סד כתב שיש אופנים שמותר לצורך רפואה ועיין בשו"ת מהרי"א הלוי ח"א סי' קיט משמע שאוסר בכל גווניו ואפילו בסכנת אבר אם לא שיש משום פקוח נפש (כגון שצריך לעשות ניתוח במקום הפאה וכיו"ב) ואכמ"ל

⁵³ חכמת אדם שם ודרכי תשובה שם ס"ק ו

⁵⁴ בערוך לגר מכות דף כ תלה זה במחלוקת הרמב"ם ותוספות אם מותר במספרים כעין תער ועיין במהר"ם שיק על המצות מצוה רנב אות ד שהוכיח נמי לאסור בזה

⁵⁵ Tweezers בלע"ז

⁵⁶ שו"ת הת"ס יו"ד סי' קלט ומה דאיתא בתוספתא שלא יאחו אדם בזקנו או בפאות כחזק עד פן יתלוש שיער אחת או שתים זהו רק אם אוחו בכוונה דרך כעס או חרון (דרכי תשובה שם ס"ק טו)

⁵⁷ רמב"ם הלכות טומאת צרעת פרק ח הלכה א

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

הקורה קרחה על המת⁵⁸, ואפילו אינו קרובו לוקה, שנאמר (דברים יד פסוק א) וְלֹא תִשְׁיִמוּ קְרָחָה בֵּין עֵינֵיכֶם לְמַת וְלֹא תִשְׁיִמוּ קְרָחָה בֵּין עֵינֵיכֶם לְמַת אֶחָד יִשְׂרָאֵל וְאֶחָד כְּהֵן, אינו לוקה אלא אחת⁵⁹.

גם הנשים⁶⁰ מוזהרות בבל יקרחה ויש להזהירם שלא תתלשנה בשעריהן על מת, שלא תבאנה לידי קרחה.

קרחה הוא⁶¹ שתולש משער ראשו על המת, בכל מקום שיער בראשו, בין ביד בין בסם בין בכל דבר, וחייב על כל הראש כבין העינים, שנאמר (ויקרא כא פסוק ה) לֹא יִקְרָחָה יִקְרָחוּ קְרָחָה בְּרֵאשֵׁם.

וכמה שיעור⁶² הקרחה כדי שיראה מראשו כגריס⁶³ פנוי בלי שיער וגריס הוא עיגול שקוטרו 18 – 20 מ"מ⁶⁴ וי"א⁶⁵ שתי שערות. ואיסורא דאורייתא⁶⁶ איכא אפילו בשיער אחד.

ז. הגדירה שישנה במקום השער ושללא במקום שער

⁵⁸ רמב"ם עבודת כוכבים פי"ב ה"ו

⁵⁹ "והנה אף על פי שבכהנים מבואר לאו זה בפני עצמו, מ"מ אינו נמנה בפני עצמו כי בא להשלים הדינים, כמו שמבואר בספר המצוות לרבינו בכמה מקומות כגון קרחה (לאוין קע"א) וגילוח הזקן (לאוין מ"ד) דאף על פי שבכהנים נכפלו אינם רק לאו אחד כי הם להשלים הדינים, ויש הרבה כזה בספר המצוות להרמב"ם מי שבקי בדבריו. ומ"מ צ"ע קצת, אם התרו בלאו דכהנים אם לוקה, דסובר דמלעיגין בו וכהתוס' שבת ע"ג ע"ב ד"ה משום, א"כ אפשר דסבר דהתורה הזהירה לכהנים דקדושים ביותר, ואפשר כיון דהכל לאו אחד הוי התראה, וצריך עיון קצת". (מנחת חינוך מצוה תסח אות א ותסז אות א)

⁶⁰ שו"ע ונו"כ שם יב

⁶¹ שו"ע יו"ד סי' קפ סעי' י

⁶² שט"ע ונו"כ שם ט

⁶³ ועיין שו"ת תשב"ץ ח"ב סי' קו"ל "וגריס הוא שיעור מרובע של ג' עדשות על ג' עדשו' שהם מ' עדשו' ושיעור עדשה הוא שיעור ב' שערות על ב' שערות וזה השיעור הוא לשיעור בהרת כמו שהיא נלמד במס' נגעים במשנה (פ"ו מ"א) ובת"כ ששיעור מחיה הוא כשתי שערות וצריך שתהיה מבוצרת בתוך הבהרת שיהי' ממנה לכל צד בשיעורה שהם ב' שערות שהוא כעדשה. ואם כן מרובה מ' עדשו' ג' על ג' שהם כשיעור שש שערות על ו' שערות' שהם בריבוע ל"ו שערות זה המרובע הוא שיעור גריס לענין בהרת וה"ה לענין קרחה דמקראה דנגעי' גמרי' לה בג"ש דקרחה קרחה כדאי' בירוש' בפ"ק דקדושין (ה"ז)"

⁶⁴ כן כתב בספר חוט השני על הלכות נדה סי' קצ ס"ק ז וגודלו יותר ממטבע שקל ופחות ממטבע של עשר אנורות הנהוגים פה באה"ק שנת תשס"ה לפ"ק

⁶⁵ ברא"ש במכות (פ"ג סי' ב' - ג'), ודעה ראשונה היא דעת הרמב"ם

⁶⁶ מדין חצי שיעור וכמש"כ בבאור הגר"א ובחידושי רע"א ובגליון מהרש"א שם ועיי"ש שביאר אמאי כתב המחבר דין זה בלשון ו"א ודעת החכם צבי (סי' פ"ו) דסובר דהו"ן מאיסורי אכילה חצי שיעור מותר מן התורה, וצ"ע דבשו"ת חכם צבי (הנוספות) סימן ט אות יא כתב דשערה אחת אסורה בקרחה משום חצי שיעור וכבר השיגו עליו האחרונים, והדברים עתיקין אין כאן מקומם,

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

השורט⁶⁷ שריטה⁶⁸ אחת על המת אפילו כל שהיא⁶⁹ לוקה, שנאמר (דברים יד פסוק א) לא תתגדדו. וכבר נכפלה אזהרה זו בלשון אחר והוא אמרו (ויקרא יט פסוק כח) וְשָׂרֵט לְנַפְשׁ לֹא תִתְּנוּ בְּבִשְׂרֵכֶם, אחד כהן ואחד ישראל.

ואינו חייב אא"כ עושה כן על מת⁷⁰, ואפילו אינו קרובו⁷¹, או לעבודת כוכבים⁷² ואפילו אם אין עובדים אותה בכך⁷³, אלא שעל מתו חייבים בין ביד בכלי, ולעבודת כוכבים אינו חייב אלא בכלי, ומ"מ גם ביד אסור מדרבנן.

גדידה ושריטה אחת היא⁷⁴, וכשם שהיו העכו"ם שורטים בבשרם על מתייהם מפני הצער, כך היו חובלין בעצמם לעבודת כוכבים, שנאמר (מלכים א יח פסוק כח) וַיִּתְּגַדְּדוּ בְּמִשְׁפָּטָם בְּחַרְבֹת וּבְרִמְחִים עַד שֶׁפָּף דָּם עֲלֵיהֶם, גם זה אסרה תורה שנאמר לא תתגדדו.

⁶⁷ רמב"ם עבודת כוכבים פי"ב הי"ב שו"ע יו"ד סי' קפ סעי' ח

⁶⁸ "ונכפלו הלאוין, דפסוק אחד כתיב בפרשת קדושים (ויקרא י"ט, כ"ח) ושרט לנפש לא תתנו בבשרכם, ובפרשת אמור כתיב ככהנים (שם כ"א, ה') ובבשרם לא ישרטו שרטה, וכאן כתיב לא תתגודדו, והכל לאו אחד. אף על פי דשריטה משמע ביד וגדידה משמע בכלי, מ"מ פוסקים דגדידה ושריטה הכל אחד כר' יוסי במכות כא ע"א דהלכתא כוותיה, ובין שהתרו בו מלאו דשריטה או מלאו דלא תתגודדו חייב מלקות, כי הכל אחד הן ביד והן בכלי, ויכול. להתרות בו מאיזה לאו שירצה כי הכל אחד, עיין בבספ משנה" (כאן הי"ג) (מנחת חינוך מצוה תסז אות א)

⁶⁹ מנחת חינוך שם

⁷⁰ שו"ע ונו"כ שם סעי' ה ובדרכי תשובה ס"ק ט

⁷¹ מנ"ח שם אות ב

⁷² "ופשוט לענין שרט חמש שריטות, או לכמה עבודה זרה, דינו כמו שאר לאוין, דעל מת מרבינן ושרט לנפש, אבל בלאו זה דעבודה זרה אין לנו ריבוי, והוי ליה כשאר לאוין שבתורה וזה פשוט" (מנ"ח שם אות ו)

⁷³ עיין בבספ משנה (ד"ה גם זה) דמיירי דאין עובדין אותה בכך, דאי לאו הכי היה חייב סקילה, אלא היו עושים כדי להתעורר לפי דעתם המשובשת,

⁷⁴ שם הי"ג

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>